

EL LLENGUATGE

Empenyorar i entelar

El nostre comentari anterior, dedicat a l'ús indegut que es fa del verb «empenyar», castellanisme indubtable però que en alguns casos hom pot confondre amb el verb *empènyer*, ben legítim, demana segurament un parell de notes addicionals.

La primera d'elles, i que més directament s'hi relaciona, és la que fa referència a un altre ús que es fa també habitualment del barbarisme «empenyar», com a verb transitiu, significat «donar o deixar (alguna cosa) en penyora». Amb aquest significat, és precisament del substantiu *penyora* que hem creat el verb derivat amb què podem substituir «empenyar», és a dir, *empenyorar*, la definició del qual el Diccionari Fabra il·lustra amb l'exemple *Empenyorar les jolcs, el rellotge, en una casa de préstecs, en un mont de pietat*. Notem, doncs, de passada, els dos grups nominals continguts en aquest exemple, *casa de préstecs* i *mont de pietat*, que són les denominacions que convenen en lloc de les força habitualment usades, «casa d'empenyos» i, encara més vulgarment, «ca l'empenyó». Però a més del verb *empenyorar* poden usar-se també *pignorar*, forma certament culta però actualment molt popularitzada, i *engatjar*. Pel que fa a *engatjar* cal fer observar que el Diccionari Fabra li atribueix dos valors, «posar

en gatge, empenyorar», en què, com veiem, estableix clarament la sinòmia a què ens referim, i, en sentit figurat, «lligar amb una promesa, amb una convenció», significat que il·lustra amb l'exemple *Engatjar la seva paraula*. Tal com molts segurament recordaran encara, el verb *engatjar*, amb un valor equivalent a *comprometre*, fou profusament usat, fa cosa d'un parell de decennis, per alguns dels nostres escriptors, però actualment sembla més aviat que han decidit de prescindir-ne. No deixa d'ésser un bon exemple del caràcter efímer i passatger d'aquestes modes del llenguatge, que en un moment determinat arriben a adquirir tant de relleu.

La segona observació a formular, més marginal, fa referència al verb «empenyar», homònim, en l'infinitiu i en les altres formes no rizotòniques, de «empenyar», i analògament inadmissible. No veiem que el reculli cap dels nostres vocabularis de barbarismes, però el fet és que el castellanisme «empenyar» és usat ara i adés, tant en sentit recte com en sentit figurat. En sentit recte ha d'ésser substituït per *entelar* o *enllotar*.

Albert Jané